

Kompostering – latrin

Genom att kompostera latrin kan näringsämnen återföras till kretsloppet. Eftersom latrin innehåller både virus och bakterier är det viktigt att du komposterar ske på rätt sätt. Innan du kan börja kompostera din latrin måste du skicka in en anmälan till miljö- och hälsoskyddsförvaltningen.

Vad händer i komposten?

I en kompost bryts det organiska materialet ned med hjälp av mikroorganismer som till exempel svampar och bakterier. Småkryp och maskar gör att processen går snabbare. Vid nedbrytningen omvandlas det organiska materialet till vatten, koldioxid och näringsämnen, samtidigt som värme avges. Nedbrytningen går till på samma sätt oavsett om det rör sig om kompostering av latrin, mat- eller trädgårdsavfall. Om du sköter din kompost på ett bra sätt skapar du rätt förutsättningar för att mikroorganismerna ska trivas och nedbrytningen bli effektiv. Följande faktorer är avgörande för att komposten ska fungera effektivt:

1. Syre

Syre måste finnas i hela komposten för att mikroorganismerna ska kunna andas och arbeta. Om det finns för lite syre tar fel mikroorganismer över viket gör att nedbrytningen går långsammare. Komposten måste därför ventileras, speciellt i botten där materialet kan bli ganska kompakt.

Att lägga ett luftande lager ris i botten är en bra idé.

2. Näring

För att må bra behöver mikroorganismerna rätt balans av näringsrikt och näringsfattigt material. Även balans mellan olika näringsämnen är viktig, framförallt mellan kol och kväve.

3. Värme

Mikroorganismer trivs och växer som bäst i temperaturer mellan +10-60°C. Eftersom det bildas värme vid nedbrytningen kan en kompost hållas igång även under vintern om behållaren är isolerad eller tillräckligt stor.

4. Fukt

Det är viktigt att kompostmaterialet är lagom fuktigt. Är det för torrt konserveras materialet istället för att brytas ned och är det för blött kommer för lite syre in i materialet. Strö är en viktig del i nedbrytningsprocessen. Strö skyddar själva kompostbehållaren, men tillför också kol, suger upp fukt och luftar materialet. De flesta problem som uppstår vid kompostering beror på

att man inte har balanserat strömängden rätt. Många material är användbara som strö, till exempel sågspån, kutterspån, flis, löv, halm, papper, okalkad torv och torrt trädgårdsavfall.

Utformning av behållare

För att inte förorena grundvattnet måste behållarna ha tät botten. De bör också ha lock som skyddar mot regn och snö. Behållarna ska vara konstruerade så att de utestänger skadedjur, samtidigt som tillräckligt med luft kan komma in. Tänk på att sätta insektsnät till ventilationen. Det behövs minst två behållare för att kunna hygienisera latrinet i minst 6 månader.

Det finns många färdiga trä- eller plastbehållare för latrinkompostering att köpa. Man kan också använda cementringar med gjuten botten eller själv bygga trälådor med plastbotten. Undvik gärna impregnerat trä.

Skötsel

Behållarna placeras på den egna fastigheten, minst fem meter från tomtgränsen. Vid igångsättningen läggs ett lager torvströ i botten på den ena behållaren. Någon dm mer om urin. Latrinet kan sedan varvas med lite trädgårdsavfall, t. ex. löv och torrt gräsklipp eller torvströ. Kalk eller liknande ska inte tillsättas.

Då behållaren fyllts till ungefär 2/3 avbryts tillförseln av latrin och trädgårdsavfall. Komposten ska stå i minst sex månader utan påfyllning för att smittämnen ska få tid att brytas ned. Under tiden tas den andra behållaren i bruk och det växelvisa användandet är därmed påbörjat. Efter att den

första behållaren fått vila minst sex månader är slutprodukten färdig att användas. Behållaren töms på sitt innehåll och mulen kan läggas ut i t.ex. trädgårdslandet.

All hantering av latrin (påfyllning, kompostering, tömning m.m.) ska skötas så att olägenhet inte uppstår för de omkringboendes hälsa eller miljön. Spridning av kompostmaterial ska t.ex. ej ske i närhet av vattentäkt.

Övriga tips och skötselråd

- Saftiga växtdelar samt nyklippt, fuktigt gräs bör inte hamna i latrinkomposten.
- Ett bra sätt att skynda på nedbrytningen är att tillföra maskar till komposten. Maskar lever i temperaturer mellan +0-30°C och de är känsliga för materialets fuktinnehåll. Materialet får inte vara för torrt eller för blött. I en vattendränkt kompost drunknar masken.
- Under sommarhalvåret bör komposten blandas om ungefär en gång per månad. Överst lägger du torvmull eller torrt trädgårdsavfall.
- Man kan testa om kompostjorden med hjälp av krassefrön. Om fröna inte har grott efter fem dygn eller om plantorna gulnar är komposten ännu inte klar att användas.

Avstånd att beakta:

- Vattentäkt 25 m
- Ytvatten 10 m
- Tomtgräns 5 m